
СРЕДНО УЧИЛИЩЕ "ВАСИЛ ЛЕВСКИ" - гр. ХАСКОВО

Утвърдил:.....

Милена Михайлова
Директор

Съгласувал:.....

ЗДУД

**ГОДИШНО ТЕМАТИЧНО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ
ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА ЗА VI^{б, в, г} КЛАС
РАЗШИРЕНА ПОДГОТОВКА**

ЗА УЧЕБНАТА 2023/2024 ГОДИНА

34 учебни седмици – по 1 учебен час седмично – 34 учебни часа годишно

Изработил:.....

(Афродита Паунова)

Разпределение на часовете

	Общо за годината	I срок	II срок
За упражнения и практически дейности	90 % (30 часа)	16	14
За обобщение и преговор	5 % (2 часа)	1 час	1 час
За контрол и оценка	5 % (2 часа)	1 час	1 час

КРАТКО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Учебната програма за разширена подготовка в избираеми учебни часове по български език и литература за VI клас е разработена в съответствие с държавния образователен стандарт за общообразователна подготовка. Разработена е за 1 учебен час седмично.

КОМПОНЕНТ – БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Обучението по български език в VI клас е свързано с овладяване на знания за системата на българския книжовен език и на умения, развиващи комуникативните компетентности на обучаваните. С цел развиване на социокултурните компетентности тази програма включва теми и дейности, насочени към **овладяване на умения** за извличане и обработване на информация от научни и от официално-делови текстове, представени в различни информационни източници; към **усъвършенстване на уменията** за използване на информация в различни комуникативни ситуации.

По отношение на развиваните езикови компетентности програмата предлага теми и дейности, свързани с овладяване на особености на научни и на официално-делови текстове. Разширяват се знанията за местоименията, за неличните глаголни форми и за системата на глаголните времена. Надграждат се знанията за променливо Я, еднородни части в простото изречение; сложно съчинено изречение; съюз, междуметие и частица.

Във връзка с усъвършенстване на комуникативните компетентности в устното и в писменото общуване в VI клас се развиват умения за аргументиране на мнение и за толерантно участие в диалог.

КОМПОНЕНТ – ЛИТЕРАТУРА

Обучението по литература в VI клас е насочено към **надграждане** на базисните знания, умения и отношения, свързани с литературата и с изграждането на литературни и социокултурни компетентности на ученика. Към включените в общообразователна подготовка задължителни за изучаване осем текста са избрани допълнително още шест текста от български автори и четири – от световната литература, с които се цели разширената подготовка да подготви личности, които да възприемат художествената литература като ценност, като достижение на човешката мисъл и да изпитват стремеж и потребност да общуват с нея.

По отношение на комуникативните компетентности **очакваните резултати в VI клас** са свързани с усъвършенстване на уменията за създаване и възприемане на реч както откъм смисловата ѝ, така и откъм действената ѝ страна, а също и с уменията за културно изразяване и творчество, за езиково посредничество и с интерактивните умения на ученика, развивани чрез обогатяване жанровия репертоар на създаваните от учениците речеви продукти, както и с по-нататъшното култивиране на читатели с уверена и самостоятелна преценка на четивата.

Учебната програма за разширена подготовка по български език и литература **надгражда компетенции**, които са особено значими за езиковото и литературното развитие на шестокласниците, като поставя акцент върху комуникативните компетентности, с оглед подобряване на тяхната четивна грамотност.

В тази връзка предложеният вариант на учебна програма се фокусира върху **усъвършенстване на комуникативните компетентности**, с акцент върху **четенето** като компетентност, която да осигурява на учениците навлизане в смисловите дълбочини на текста, да разбират заложената в него информация, да осъзнават и интерпретират начина, по който е построен текстът, за да могат да пренасят прочетеното в сферата на социалните отношения, а по-късно и в професионалния си живот.

Подбраното учебно съдържание за разширена подготовка пряко кореспондира с учебната програма за общообразователна подготовка по предмета, като дава възможност да се **задълбочат и затвърдят знанията и уменията** на учениците, формирани в процеса на езиковото и литературното им обучение. Увоените начални знания за езиковите и речеви единици и за художествената образност се обогатяват, надграждат и доуточняват. **Включват се допълнителни текстове** и отделни теми, които по различен начин интерпретират и разширяват учебното съдържание най-вече по литература, чрез което се повишава интереса на учениците към обучението по български език и литература, повишава се тяхната активност и се осъществяват вътрешнопредметни и междупредметни връзки и взаимодействия.

Учебното съдържание е съобразено с възрастовите и индивидуални потребности на шестокласниците.

Обучението по български език и литература в избираеми учебни часове е предвидено да се провежда **един час седмично, 34 часа годишно**.

Цели на обучението в избираеми учебни часове по български език и литература:

Учебният предмет български език и литература изгражда основата на компетентностите по български език и на грамотността за четене и е пряко свързан с постигането на **базовата, функционалната и комплексната грамотност**. **Общата цел** е насочена към формиране у учениците на **комуникативни компетентности** за възприемане и създаване на стилистично диференцирани текстове, за развитие на емоционално оценъчно отношение и нагласа за възприемане и създаване на духовни ценности. В тази връзка следва да се **разширят и обогатят знанията** на учениците по отношение на:

- ✓ Общуването в научната сфера по въпроси, изучавани в различни предметни области.
- ✓ Изразяване на твърдения, подбор на доказателства, оформяне на отговор на научен въпрос.
- ✓ Овладяване на разширен репертоар от синтактични конструкции – словоредни варианти, еднородни части, синонимни синтактични връзки.
- ✓ Редактиране на собствен текст със съответните синтактични трансформации.
- ✓ Умения за самостоятелен подбор на четива.
- ✓ Осмисляне и тълкуване на прочетеното, формиране на лично разбиране за текста и аргументиране според внушенията в него.
- ✓ Формиране на оценъчна позиция у ученика.

Да се активизират, стимулират и мотивират учениците за съзнателно и целенасочено изучаване на езика и литературата.

Български език и литература (ИУЧ - РП/УП-А)

Предмет: Български език и литература

Клас: 6

Учебни седмици: 34

Изработено от: Афродита Паунова

Номер	Седм.	Тема	Вид	Бележки
1	1	Начален преговор.	УПР	
2	2	Текстът в научното общуване.	УПР	
3	3	„Хубава си, моя горо“ (Л. Каравелов). „Стар Димо“, „Хайдушка песен“. „Вятър ечи, Балкан стене“ – Д. Чинтулов.	УПР	
4	4	Текстът в научното общуване.	УПР	
5	5	Отговор на научен въпрос. Създаване на теза. Роля на аргументите.	УПР	
6	6	„Отечество любезно, как хубаво си ти!“ (Ив. Вазов) и „Обичам те, мое мило отечество!“ (Л. Каравелов).	УПР	
7	7	„Към родината“ – Ат. Далчев НЗ	УПР	
8	8	Извличане и обработване на информация от урочна статия.	УПР	
9	9	Час по творческо писане.	УПР	
10	10	Описание на пейзаж в художествен текст.	УПР	
11	11	„Косачи“ (Елин Пелин).	УПР	
12	12	Изменяеми части на речта. Местоимения .	ПК	
13	13	Неопределително местоимение. Относително местоимение.	УПР	
14	14	Причастия. Минало страдателно причастие.	УПР	
15	15	Звукови промени в думата. Променливо Я. Променливо Ъ.	УПР	
16	16	Часове за творческо писане.	УПР	
17	17	Сегашно деятелно причастие. Минало страдателно причастие.	УПР	
18	18	Деепричастие.	ОС	
19	19	Минало предварително време.	УПР	
20	20	Из „Под игото“ (Ив. Вазов): главата „Радини вълнения“ и главата „Представлението“.	УПР	
21	21	Бъдеще време в миналото.	УПР	
22	22	Отговор на житейски въпрос.	УПР	
23	23	Съвместна употреба на глаголните времена.	ПК	
24	24	Човекът и другите. Из „Принцът и просякът“ (М. Твен): I. и III глава.	УПР	
25	25	Съюз. Междуметие. Частица.	УПР	
26	26	Думите като части на речта.	УПР	

27	27	„Серафим“ (Й. Йовков).	УПР	
28	28	Характеристика на герой.	УПР	
29	29	Еднородни части.	УПР	
30	30	Из „Автобиография“ – Б. Нушич („Чужди езици“ – със съкращения).	УПР	
31	31	Сложно съчинено изречение.	ОС	
32	32	„Малкият принц“ – филм	УПР	
33	33	Проектна задача – училищен атлас – изследователска задача за изготвяне и съставяне на сборник от научни текстове, свързани с населеното място.	УПР	
34	34	Проектна задача – училищен атлас – изследователска задача за изготвяне и съставяне на сборник от научни текстове, свързани с населеното място.	УПР	

ПЪРВИ УЧЕБЕН СРОК

№ по ред	Учебна седмица по ред	Тема на урочната единица	Урочна единица за:	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Контекст и дейности за всяка урочна единица	Методи и форми на оценяване по теми	Забележка
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	1	Начален преговор	Упражнение	Анализиране на знания и умения, придобити в 5 клас	Работа в екип, индивидуална работа, упражнение	Оценки от входящо изпитване	
2.	2	Текстът в научното общуване	Упражнение	Разграничава структурните елементи на научния текст – теза, аргументи, изводи.	Възприема аргументативни текстове по научен проблем, с цел осмисляне на неговите основни части – теза, аргументи, извод.	Текущи оценки от устни и от писмени изпитвания	
3.	3	„Хубава си, моя горо“ (Л.	Упражнение	Различава и тълкува в	Съпоставяне и различаване на образът	Текущи оценки от устни и от	

		Каравелов). „Стар Димо“; „Хайдушка песен“. „Вятър ечи, Балкан стене“ – Д. Чинтулов		изучавани поетически литературни текстове преживявания, настроения, състояния на героя.	на гората (Балкана, природата) в хайдушките песни и българската възрожденска лирика.	писмени изпитвания	
4.	4	Текстът в научното общуване	Упражнение	Разграничава структурните елементи на научния текст – теза, аргументи, изводи.	Възприема научни текстове и формулира отговори в съответствие с учебната ситуация.	Текущи оценки от устни и от писмени изпитвания	
5.	5	Отговор на научен въпрос. Създаване на теза. Роля на аргументите	Упражнение	Извлича, подбира, синтезира информация от научен текст, включително от електронен носител, за изпълнение на определена комуникативна задача.	Редактира формулирани от ученици тези, подбрани и структурирани аргументи, обобщения.	Работа с текст	
6.	6	„Отечество любезно, как хубаво си ти!“ (Ив. Вазов) и „Обичам те, мое	Упражнение	Различава и тълкува в изучавани поетически литературни	Съпоставя и тълкува в изучаваните поетически литературни текстове преживявания, настроения, състояния	Текущи оценки от устни и от писмени изпитвания	

		мило отечество!“ (Л. Каравелов)		текстове „Отечество любезно, как хубаво си ти!“ (Ив. Вазов) и „Обичам те, мое мило Отечество!“ (Л. Каравелов) преживявания, настроения, състояния на героя.	на героя. Развива емоционално- оценъчни способности за осмисляне на специфичните характеристики на българския свят.		
7.	7	„Към родината“ – Ат. Далчев	Упражнение	Формира самосъзнание за национална принадлежност. Осъзнава възможността за проблематизиране образа на родното („Към родината“).	Да коментира: в прочетените произведения националните ценности като фактор за изграждане на човешката идентичност; възможността за проблематизиране на образите на родното.	Текущи оценки от устни и от писмени изпитвания	
8.	8	Извличане и обработване на информация от урочна статия	Упражнение	Извлича, подбира, синтезира информация от урочна статия за изпълнение на определена комуникативна задача.	Участва в училищни състезания, като отговаря на въпроси от различни предметни области, изучавани в този клас, аргументира се и прави изводи.	Оценки от други участия – работа по групи	

9.	9	Час по творческо писане	Упражнение	Изразяване на впечатления, чувства, настроения, мисли, позиции по проблеми с помощта на словото.	Изразяване на впечатления, чувства, настроения, мисли, позиции по проблеми с помощта на различни езици – вербален, визуален (в т.ч. и изобразителен), музикален.	Оценки от работа в час	
10.	10	Описание на пейзаж в художествен текст	Упражнение	Създава в устна и в писмена форма описание на пейзаж в художествен текст с цел да: изрази естетическата си представа за описваните елементи; предизвика у слушателя естетическо преживяване, подобно на породеното от непосредственото общуване с художественото описание. Спазва книжовни	Създаване в устна и писмена форма описание на пейзаж по разказа „Пейзаж“ на Иван Вазов. Изготвяне на работен план на текст.	Текущи оценки от устни и от писмени изпитвания	

				езикови правила.			
11.	11	„Косачи“ (Елин Пелин)	Упражнение	Познава значението на понятието повествовател. Обяснява функциите на повествователя за изобразяването на човека и света в „Косачи“.	Да свързва и разграничава митологично-фолклорните версии на фантастичното с изкуството в литературните текстове.	Текущи оценки от устни изпитвания	
12.	12	Изменяеми части на речта. Местоимения	Контролна работа	Използва в свой текст изучените местоимения като заместващи и свързващи думи; правилно ги изговаря и пише. Определя граматичните им признаци.	Владее езикови средства, свързани с морфологични, явления, и ги използва уместно в речевата практика. Използва познанията за езиковите единици и закономерности при усвояване на граматичната система на чуждия език. Усъвършенства текстове от реални житейски ситуации с оглед на уместната употреба на видовете местоимения.	Оценки от контролна работа	
13.	13	Неопределително местоимение. Относително	Упражнение	Определя граматичните признаци на	Съобразява се с участниците в комуникативния акт.	Текущи оценки от устни изпитвания	

		местоимение		неопределителните и относителни местоимения. Използва правилно формите им.	Формулира отговори в съответствие с учебната ситуация.		
14.	14	Причастия. Минало страдателно причастие	Упражнение	Спазва особеностите в правописа и в употребата на минало страдателно причастие.	Съобразява се с участниците в комуникативния акт. Формулира отговори в съответствие с учебната ситуация.	Текущи оценки от устни и от писмени изпитвания	
15.	15	Звукови промени в думата. Променливо Я. Променливо Ъ	Упражнение	Правилно изговаря и пише често употребявани думи и думи от терминологичната лексика.	Умее да работи в екип при изпълнение на съвместни задачи.	Текущо оценяване	
16.	16	Часове за творческо писане	Упражнение	Изразяване на впечатления, чувства, настроения, мисли, позиции по проблеми с помощта на словото.	Съпоставяне и различаване на нормите и ценностите, валидни в различните общности в епохата на модерността, регулиращи взаимоотношенията между индивида и общността.	Текущи оценки от писмени изпитвания	
17.	17	Сегашно деятелно	Упражнение	Разпознава и	Разпознава и сравнява	Текущи оценки	

		причастие. Минало страдателно причастие		образува сегашно деятелно и минало страдателно причастие. Спазва особеностите в правописа, в правоговора и в употребата на сегашно деятелно и на минало страдателно причастие.	езикови факти и закономерности от българския език и от изучавания чужд език. Използва познанията за езиковите единици и закономерности при усвояване на системата на чуждия език.	от устни изпитвания	
18.	18	Деепричастие	Обобщителен урок	Разпознава и образува деепричастие. Спазва особеностите в правописа на деепричастие и го използва правилно и уместно.	Извлича и обменя информация, получена от различни източници, включително и лектронни. Прави справка за значението на думи в двуетични речници.	Текущи оценки от устни изпитвания	

ВТОРИ УЧЕБЕН СРОК

№ по ред	Учебна седмица	Тема на урочната единица	Урочна единица за:	Компетентности като очаквани резултати от	Контекст и дейности за всяка урочна единица	Методи и форми на оценяване по	Забележка
----------	----------------	--------------------------	--------------------	---	---	--------------------------------	-----------

	ца по ред			обучението		теми	
1	2	3	4	5	6	7	8
19.	19	Минало предварително време	Упражнение	Уместно употребява форми за минало предварително време съобразно ситуацията на общуване.	Сравнява и осмисля езикови единици от българския език и от изучавания чужд език.	Текущи оценки от устни изпитвания	
20.	20	Из „Под игото“ (Ив. Вазов): главата „Радини вълнения“ и главата „Представлениет“	Упражнение	Обяснява функциите на повествователя за изобразяването на човека и света в изучавани повествователни текстове. Обяснява мотивацията на герой в изучаван дълъг повествователен текст. Обяснява функциите на пейзажа за изобразяването	Проблематизиране на образите на българското пространство (училището, читалището и театъра). Определя начини, по които (откъс от) изучаван художествен текст утвърждава своите идеи и ценности и/или отрича други, и се обосновава чрез примери от художествения изказ.	Текущи оценки от публично изказване	

				<p>на човека и света в изучавани художествени текстове. Обяснява значенията на конкретен мотив за тематично-смисловото и/или сюжетното развитие в изучаван художествен текст.</p> <p>Обяснява значенията на характеристика на герой в изучаван художествен текст.</p>			
21.	21	Бъдеще време в миналото	Упражнение	Уместно употребява форми за бъдеще време в миналото съобразно ситуацията на общуване.	Сравнява и осмисля езикови единици от българския език и от изучавания чужд език. Използва познанията за езиковите единици и закономерности при	Текущи оценки от устни изпитвания	

					усвояването на чуждия език.		
22.	22	Отговор на житейски въпрос	Упражнение	Създава в устна и в писмена форма текст, в който изразява лична позиция по житейски проблем и подбира подходящи аргументи.	Умее да композира текст разсъждение в определен обем. Спазва изучените книжовни езикови правила.	Текущи оценки от писмени изпитвания	
23.	23	Съвместна употреба на глаголните времена	Контролна работа	Разпознава и образува формите за минало неопределено време, минало предварително време и бъдеще време в миналото. Уместно употребява форми за минало неопределено време, минало предварително време и бъдеще време в миналото	Съвместна употреба на глаголните времена в различни видове текст.	Оценка от контролна работа	

				съобразно ситуацията на общуване.			
24.	24	Човекът и другите. Из „Принцът и просякът“ (М. Твен): I и III глава	Упражнение	Обяснява функциите на повествователя за изобразяването на човека и света. Обяснява мотивацията на герой в „Принцът и просякът“.	Изразява впечатления, чувства, настроения, мисли, позиции по проблеми.	Текущо оценяване	
25.	25	Съюз. Междуметие. Частица	Упражнение	Уместно употребява съюзи, междуметия и частици в речевата практика.	Изследват в различни текстове функциите, правоговорните и правописните особености на неизменяемите части на речта.	Текущо оценяване	
26.	26	Думите като части на речта	Упражнение	Уместно употре- бява форми за различни времена съобразно ситуацията на общуване. Разпознава и		Оценяване работата в час	

				използва уместно различните части на речта.			
27.	27	„Серафим“ (Й. Йовков)	Упражнение	Създава в устна и в писмена форма характеристика на герой с цел да: обясни на събеседник мотивацията на героя за неговите действия и/или неговата сюжетна роля; изрази естетическата си представа за героя. Спазва книжовни езикови правила.	Упражняване на самоконтрол при изпълняване на дидактически и/или комуникативни задачи.	Оценяване работата в час	
28.	28	Характеристика на герой	Упражнение	Създава в устна и в писмена форма характеристика на герой с цел да: обясни на събеседник мотивацията на героя за неговите действия и/или неговата	Изграждане на характеристика на Павлина и Еньо.	Работа по групи	

				сюжетна роля; изрази естетическата си представа за героя. Спазва книжовни езикови правила.			
29.	29	Еднородни части	Упражнение	Уместно използва еднородни части в текст, който създава.	Оценяват и усъвършенстват текстове с оглед на съгласуването между частите на простото изречение; поправят грешки, свързани с пунктуацията и интонацията на еднородните части.	Оценяване работата в час	
30.	30	Из „Автобиография“ – Б. Нушич („Чужди Езици“ – със съкращения)	Упражнение	Различава и тълкува в откъса от „Автобиография“ действията и развитието на героите в сюжета. Обяснява функциите на повествователя за изобразяването на човека и света	Използване на книги от електронни библиотеки и на други електронно базирани информационни източници за изпълнение на конкретна изследователска задача.	Оценяване работата в час	

				в откъса от „Автобиография.			
31.	31	Сложно съчинено изречение	Обобщителен урок	Правилно оформя пунктуационно и използва уместно сложни съчинени изречения в текст, който създава.	Използва функционалните възможности на простите изречения и на сложните съчинени изречения в текст. Владеее словоредата; познава и използва характерната за сложното съчинено изречение интонация и пунктуация.	Оценяване работата в час	
32.	32	„Малкият принц“ – филм	Упражнение	Определя начини, по които (откъс от) художествен текст въздейства естетически, и се обосновава чрез примери от художествения изказ.	Изразяване на впечатления, чувства, настроения, мисли, позиции по проблеми с помощта на различни езици – вербален, визуален (в т.ч. и изобразителен), музикален.		
33.	33	Проектна задача – училищен атлас – изследователска задача за изготвяне и съставяне на сборник от научни текстове, свързани с населеното място	Упражнение	Търси, извлича, подбира и използва информация от различни видове текст (научен, официално-делови) и от	Използване на мултимедия за представяне на продукти от изпълнение на конкретна изследователска задача.		

		или съседни райони с важно историческо, културно и туристическо значение. Представяне на готовите продукти.		различни информационни източници за решаване на комуникативни задачи.			
34.	34	Проектна задача – училищен атлас – изследователска задача за изготвяне и съставяне на сборник от научни текстове, свързани с населеното място или съседни райони с важно историческо, културно и туристическо значение. Представяне на готовите продукти.	Упражнение	Търси, извлича, подбира и използва информация от различни видове текст (научен, официално-делови) и от различни информационни източници за решаване на комуникативни задачи.	Използване на мултимедия за представяне на продукти от изпълнение на конкретна изследователска задача.		

Разработил:
(Афродита Паунова)